

УДК 159

Олена Осінцева

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальності 053 «Психологія»

Лідія Деркач

завідувач кафедри психології та педагогіки,
доктор психологічних наук, професор

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

РОЛЬ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ СУЧАСНИХ ЖІНОК

Психологічні дослідження різних аспектів чоловічої та жіночої самореалізації відображають швидкі темпи трансформації сучасних суспільних уявлень, критеріїв та образів «чоловічої» і «жіночої» професійної реалізації. Питання професійного розвитку, ставлення до власної самореалізації та професійного успіху інших людей є найважливішими з точки зору загальних проблем особистості, її розвитку та професійної адаптації.

Поняття лідер – дуже багатогранне і має досить широкий діапазон визначень. Сучасні дослідження показують, що можна виявити взаємозв'язок між особистими характеристиками і лідерськими здібностями. Але в цілому дуже важко передбачити, наскільки успішно реалізує себе людина у професійній діяльності. Самореалізація залежить від індивідуально-психологічних особливостей, характеру ситуації, в якій здійснюється професійна діяльність та багатьох інших чинників.

У сучасному світі роль жінки в суспільстві займає достатньо вагому позицію, наслідок чого починають зникати межі між гендерними особливостями. Традиційно лідерство вивчалось майже без урахування статі, оскільки лідерська роль вважалася маскуліною. Поява великої кількості жінок на керівних посадах в організаціях, стрімке збільшення їх ролі в суспільстві за короткий час привернуло увагу дослідників. Все більше стало поширюватися думка, що жінки теж можуть виконувати роль лідера.

Жінки все частіше займають місця керівників, а для того щоб бути успішним керівником у неї повинні бути класично чоловічі якості: активність, цілеспрямованість, стресостійкість, вольова саморегуляція, вміння працювати в команді. Зараз все більше здійснюється тренінгів щодо розвитку лідерства і різних курсів з цієї тематики. Суспільство закликає всіх, без винятку, стати такими, але справжніх лідерів не так багато.

Лідерство знайшло широке застосування і досить активно вивчається, але не всі його аспекти залишаються без змін. Недостатньо розглянуті в теоретичному плані і експериментально не вивчені гендерні особливості лідерства. Так, лідерство вивчається в основному в сфері політичної психології, а гендерні аспекти лідерства найчастіше в області управління організацією.

Дана робота має на меті розкрити індивідуально-психологічні особливості жінок, які змогли успішно себе реалізувати у професійній діяльності та дослідити роль лідерських здібностей у процесі самореалізації.

Мета: вивчити та дослідити взаємозв'язок між лідерськими якостями і професійною реалізацією сучасних жінок.

Об'єкт дослідження: професійна реалізація жінок.

Предметом: лідерство, як психологічний чинник професійної реалізації жінок.

Гіпотеза полягає у припущенні про те, що жінки, які успішно реалізувалися у професійній діяльності, мають високий рівень лідерських здібностей.

Емпіричні гіпотези:

1. Чим вищий рівень лідерства, тим вище мотивація до успіху та загальний показник осмисленості життя.

2. Між показниками лідерства та інновативними якостями існує взаємозв'язок.

3. Існують психологічні чинники, які обумовлює професійну реалізацію жінок.

4. Вольові якості виступають психологічним чинником професійної реалізації жінок.

Завдання :

1. Розкрити сутність феномена лідерства та проаналізувати поняття успішної професійної реалізації сучасних жінок;

2. Сформувані методологічний інструментарій для проведення 45рацівного дослідження;

3. Організувати і провести емпіричне дослідження щодо виявлення психологічних чинників професійної самореалізації жінок;

4. Здійснити аналіз результатів дослідження;

5. Визначити індивідуально-психологічні особливості, які є 45рацівник45атами професійної реалізації жінок.

Для досягнення мети були використані *методи теоретичного аналізу наукової літератури, узагальнення наукової інформації, анкетування, спостереження, бесіди, психодіагностика та методи математико-статистичної обробки* результатів дослідження.

Застосовано наступні *психодіагностичні методики* для визначення схильності до лідерства та виявлення особистісних особливостей:

1. Опитувальник «Самооцінка лідерства» (Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М.);

2. Методика «Діагностика лідерських здібностей» (Жаріков О., Крушельницький О.);
3. Методика «Діагностика мотивації до успіху» (Елерс Т.);
4. Опитувальник «Дослідження вольової саморегуляції» (Ейдман О.);
5. Методика «Оцінка потреби у схваленні» (Краун Д., Марлоу Д.);
6. Тест-опитувальник «Смисложиттєві орієнтації (СЖО)» (Крамб Д., Махолік Л., адаптація Леонтєва Д. А.);
7. Шкала самооцінки інновативних якостей Н.М. Лебедева, А.Н. Татарко);
8. П'ятифакторний опитувальник особистості «Локатор великої п'ятірки» (українська адаптація методики Л. Бурлачука, Д. Корольова)

Наукова новизна дослідження полягає у:

- розширенні знань щодо проблеми професійної реалізації жінок;
- отриманні нових даних, щодо прояву жіночого лідерства.

Практична значущість кваліфікаційної роботи полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані практичними психологами, працівниками відділів роботи з персоналом, соціальними працівниками для роботи з працевлаштування, надання психологічної допомоги сучасним 4бращам, які досягли значних результатів в професійній діяльності.

1. Бендас Т.В. Гендерная психология: учебник. СПб.: Питер 2009. 430 с.
2. Бендас Т.В. Перспективы развития гендерной психологии в мире современных научных тенденций // Современная социальная психология: теоретические подходы и прикладные исследования. – 2011, №3 (12). С. 85-92.
3. Григорьева Н.Н. Гендерные особенности проявления 4бращивник у студентов: на примере учебных групп колледжа: Дисс. 4бращі. психол. наук. М., 2006. 236 с.
4. Ефремова А.И. Успех как социокультурный феномен: Автореф. 4бращ. 4бращі. филос. Наук. Ростов-н / Д, 1993. – С.11
5. Капранова М.В., Костира С.С. Психологічні особливості професійної кар'єри жінок-керівників бізнес-структур // Сучасна соціальна психологія: теоретичні підходи та прикладні дослідження. 2011, №3 (12). С. 92-101.
6. Медведева М.А. Влияние 4бращивник4ба4б лидеров на 4бращивник психологический климат в коллективе военнослужащих-женщин: Автореф. 4бращ. ... 4бращі. психол. наук. М., 2010. 24 с.
7. Минаева Н.Л. Должностное 4бращивник в современных коммерческих 4бращивникциях. – М.: НОУ ВПО Московский психолого-социальный 4бращивни 2009. 176 с.
8. Турецкая Г.В. Социально-психологический анализ феномена деловой женщины. Психология совместной жизнедеятельности 4бращі групп и организаций. Ответственные редакторы: А.Л. Журавлев, Е.В. Шорохова. М.: Изд-во «Социум»; «Институт 4бращивник РАН», 2001. С.76- 93.
9. Шабаева А.В. Социально-психологические аспекты 4бращивник в 4бращивник4ба4б паре: Дисс. ... 4бращі. психол. наук. Оренбург, 2011. 183 с.
10. Первитская, А.М. Исследование 4бращивник как особого вида деятельности (на примере юношеского возраста) // Вестник Московского государственного 4бращивник университета. 2007. № 3. С. 211-215.